

ÖNSÖZ 7

İÇİNDEKİLER 9

KISALTMALAR 19

GİRİŞ

A- KONUNUN ÖNEMİ VE ÇALIŞMANIN AMACI 23

B- KONUNUN KAPSAMI VE İNCELEME YÖNTEMİ 25

BİRİNCİ BÖLÜM

**İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER**

**§ 1- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ KAVRAMI VE İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE DUYULAN İHTİYACIN NEDENİ İLE İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNİN AMACI**

A- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ KAVRAMI VE TERİM SORUNU 31

B- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İHTİYAÇ DUYULMASININ NEDENİ 36

C- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNİN AMACI 38

D- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN HÜKMÜN (m.124) UYGULAMA ALANI VE UYGULANMA ZAMANI 40

I- Uygulama Alanı 40

II- Uygulanma Zamanı 47

**§ 2- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ VE DAVADA TARAF KAVRAMI**

A- GENEL OLARAK 51

B- DAVADA TARAFIN BELİRLENMESİNİN NEDENİ VE TARAF KAVRAMININ ÖNEMİ 53

C- DAVADA TARAF KAVRAMI 56

I- Genel Olarak 56

II- Davada Taraf Kavramına İlişkin Teoriler 57

1- Maddi Taraf Teorisi 57

2- Şeklî Taraf Teorisi 59

3- Fonksiyonel (İşlevsel) Taraf Teorisi 62

4- Görüşümüz 63

**§ 3- TARAF KAVRAMIYLA BAĞLANTILI USÛLÎ KAVRAMLAR VE SIFAT KAVRAMI**

A- TARAF KAVRAMIYLA BAĞLANTILI USÛLÎ KAVRAMLAR 70

I- Genel Olarak 70

II- Taraf Ehliyeti 71

III- Dava Ehliyeti 76

IV- Dava Takip Yetkisi 80

V- Dava Açma ve Davayı Takip Ehliyeti 92

B- TARAF VE SIFAT KAVRAMLARI 95

**§ 4- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ İLE KANUNÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ VE İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ İLE TARAFTA DÜZELTME YAPILMASI AYRIMLARI**

A- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ İLE KANUNÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ 103

I- Genel Olarak 103

II- İradî Taraf Değişikliği 105

- 1- Mevcut Tarafın Yerine Başka Kişi veya Kişilerin Geçirilmesi Suretiyle İradî Taraf Değişikliği (İradî Taraf Değişimi) 106
- 2- Mevcut Tarafın Yanına Başka Kişi veya Kişilerin Taraf Olarak Katılması Suretiyle Gerçekleştirilen İradî Taraf Değişikliği (İradî Taraf Katılımı)
- III- Kanunî Taraf Değişikliği 110
  - 1- Genel Olarak 110
  - 2- Küllî Halefiyet İlkesi Gereğince Gerçekleştirilen Taraf Değişikliği 114
    - a- Taraflardan Birinin Ölümü Durumunda Gerçekleştirilen Taraf Değişikliği 114
    - b- Taraflardan Birinin Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi Nedeniyle Gerçekleştirilen Taraf Değişikliği 120
  - 3- Dava Esnasında Taraflardan Birinin İflâsı Durumunda Taraf Değişikliği 122
  - 4- Dava Konusunun Devri Nedeniyle Taraf Değişikliği 124
  - 5- Mecburi Dava Arkadaşlığı Bulunan Taraf Eksiklik Bulunması Durumunda Taraf Değişikliği 127
- B- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ İLE TARAFTA DÜZELTME YAPILMASI AYIRIMI 135

## **§ 5- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN MEVZUAT VE UYGULAMADAKİ DURUM**

- A- GENEL OLARAK 144
- B- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN BİR HÜKÜM İÇERMEYEN 1086 SAYILI KANUN'UN YÜRÜRLÜKTE OLDUĞU DÖNEM 148
  - I- Genel Olarak 148
  - II- İradî Taraf Değişikliği Konusunda Doktrindeki Görüşler 149
  - III- İradî Taraf Değişikliği Konusunda Uygulamadaki Durum 151
    - 1- İradî Taraf Değişikliğinin Kural Olarak Yasak Olması ve Bunun Islah Yolu İle Dahi Gerçekleştirilemeyeceği 151
    - 2- İradî Taraf Değişimine İzin Verilen İstisnai Haller 154
      - a- Maddi Hatanın Düzeltmesi 154
      - b- Temsilcide Yanılma 159
  - C- İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN HÜKÜM İÇEREN 6100 SAYILI KANUN'UN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNDEN SONRAKİ DÖNEM 167
    - I- Genel Olarak 167
    - II- İradî Taraf Değişikliğinin Kural Olarak Karşı Tarafın Rızasıyla Yapılabilmesi 168
      - 1- Genel Olarak 168
      - 2- İradî Taraf Değişikliğine İlişkin Hükme İstinaden Davacı ve Davalı Taraf Değişiminin Yapılabilmesi 169
      - 3- İradî Taraf Değişikliğine İlişkin Hükme İstinaden Davacı ve Davalı Taraf Mecburî veya İhtiyarî Dava Arkadaşlığı Meydana Getirilebilmesi 172
    - III- İradî Taraf Değişikliğinden Önceki ve Sonraki Dava Konuları Arasında Maddi Bir Bağlantı Bulunması Gerekliliği 177
    - IV- Karşı Tarafın Rızası Aranmaksızın İradî Taraf Değişikliğine İzin Verilen Haller 182
      - 1- Genel Olarak 182
      - 2- Maddi Hata Nedeniyle Gerçek Tarafın Yanlış Gösterilmesi 186
      - 3- Dürüstlük Kuralına Aykırı Olmayan Taraf Değişikliği Talebi 188

- 4- Kabul Edilebilir Bir Yanılı Nedeniyle Karşı Tarafın Yanılı veya Eksik Gösterilmesi 191  
a- Genel Olarak 191  
b- Davacı veya Vekilinin Hukuki veya Fiili Yanılısı Nedeniyle Tarafın Yanılı veya Eksik Gösterilmesi 192  
c- Karşı Tarafın veya Üçüncü Kişilerin Verdiđi Yanılı Bilgiye Dayalı Olarak Tarafın Yanılı veya Eksik Gösterilmesi 195  
d- Temsilcide Yanılma 196  
V- Islah Yolu İle İradî Taraf Değişikliği Yapılmasının Mümkün Olmaması 197  
VI- Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 124. Maddesine İlişkin Değişiklik Önerimiz 200

## İKİNCİ BÖLÜM

### İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ

#### § 6- İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN HUKUKÎ NİTELİĞİ

A- GENEL OLARAK 203

B- İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN HUKUKÎ NİTELİĞİ HAKKINDAKİ TEORİLER 204

I- Dava Değişikliği Teorisi 204

1- Dava Değişikliği Teorisinin Kabulüne İlişkin Gerekçeler 205

2- Dava Değişikliği Teorisinin Kabulünün Sonuçları ve Sakıncaları 207

II- Davanın Geri Alındığı ve Yeni Bir Dava Açıldığı Teorisi 211

III- İradî Taraf Değişiminin Kendine Özgü (Sui Generis) Bir Usûl Hukuku Kurumu Olduğu Teorisi 216

IV- Görüşümüz 218

C- KENDİNE ÖZGÜ BİR USÛL HUKUKU KURUMU OLAN İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN KOŞUL VE SONUÇLARININ BELİRLENMESİNDE UYGULANACAK HÛKÜMLER 220

I- Genel Olarak 220

II- İradî Taraf Değişiminin Koşul ve Sonuçlarının Belirlenmesinde Uygulanacak Hükümler Konusunda

İleri Sürülen Görüşler 221

III- Görüşümüz 224

#### § 7- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ

A- GENEL OLARAK 227

B- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ YAPILMASINA İLİŞKİN TALEP VE TALEBİN KABULÜ İÇİN GEREKLİ RIZALAR 229

I- Genel Olarak 229

II- Eski Davacının Davacı Değişimi Yapılmasına İlişkin Talebi ve Talebin Şekli 229

III- Yeni Davacının Rızası ve Şekli 233

IV- Davalının Rızası ve Şekli 234

C- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDE KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR 237

I- Rıza Eksikliğinin Mahkeme Kararı İle İkame Edilip Edilemeyeceği Sorunu 237

II- İradî Davacı Değişiminin Gerçekleşmiş Sayılması İçin Mahkemenin İzninin Gerekli Olup Olmadığı Sorunu 242

III- Davacı Tarapta Taraf Değişimi Yapılmasına İlişkin Talep Üzerine Verilen Karara Karşı Kanun

Yoluna Başvuru Olanasının Bulunup Bulunmadığı Sorunu 246

D- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN SONUÇLARI 248

I- Davacı Tarafta İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 248

1- Eski Davacı Bakımından İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 248

2- Yeni Davacı ve Davalı Bakımından İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 249

II- Davacı Tarafta İradî Taraf Değişiminin Usûl Hukukuna İlişkin Sonuçları 251

1- Genel Olarak 251

2- Yargılama Giderlerinin Durumu 253

a- Genel Olarak 253

b- Harçlar 257

c- Masraflar 259

d- Vekâlet Ücreti 260

E- MEVCUT YARGILAMA SONUÇLARININ BAĞLAYICILIĞI SORUNU 263

F- KANUN YOLU AŞAMASINDA DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ 267

I- İstinaf Kanun Yolunda Davacı Tarafta İradî Taraf Değişimi 267

II- Temyiz Kanun Yolunda İradî Taraf Değişiminin Mümkün Olmaması 273

## **§ 8- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ**

A- GENEL OLARAK 276

B- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ YAPILMASINA İLİŞKİN TALEP VE TALEBİN KABULÜ İÇİN GEREKLİ RIZA 279

I- Davacının Davalı Değişimine İlişkin Talebi ve Talebin Şekli 279

II- Eski Davalının Rızası ve Şekli 282

III- Yeni Davalının Rızasına İhtiyaç Bulunmaması 284

C- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN GERÇEKLEŞMESİ BAKIMINDAN KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR 286

I- Rıza Eksikliğinin Mahkeme Kararı İle İkame Edilip Edilemeyeceği Sorunu 286

II- Davalı Tarafta İradî Taraf Değişiminin Gerçekleşmiş Sayılması İçin Mahkemenin İzninin Gerekli Olup Olmadığı Sorunu 288

III- Davalı Tarafta Taraf Değişimi Yapılmasına İlişkin Talep Üzerine Verilen Karara Karşı Kanun Yoluna Başvuru Olanasının Bulunup Bulunmadığı Sorunu 288

D- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİNİN SONUÇLARI 289

I- Davalı Tarafta İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 289

1- Eski Davalı Bakımından İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 289

2- Yeni Davalı ve Davacı Bakımından İradî Taraf Değişiminin Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 290

II- Davalı Tarafta İradî Taraf Değişiminin Usûl Hukukuna İlişkin Sonuçları 291

1- Genel Olarak 291

2- Yargılama Giderlerinin Durumu 293

a- Genel Olarak 293

b- Harçlar 293

c- Masraflar 293

d- Vekâlet Ücreti 295

E- MEVCUT YARGILAMA SONUÇLARININ BAĞLAYICILIĞI SORUNU 296

F- KANUN YOLU AŞAMASINDA DAVALI TARAFTA

İRADÎ TARAF DEĞİŞİMİ 298

I- İstinaf Kanun Yolunda Davalı Taraf İradî Taraf Değişimi 298

II- Temyiz Kanun Yolunda İradî Taraf Değişiminin

Mümkün Olmaması 301

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**İRADÎ TARAF KATILIMI**

**§ 9- İRADÎ TARAF KATILIMI VE HUKUKÎ NİTELİĞİ İLE BU KATILIMIN KOŞUL VE SONUÇLARININ BELİRLENMESİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLER**

A- İRADÎ TARAF KATILIMI 303

B- İRADÎ TARAF KATILIMININ HUKUKÎ NİTELİĞİ 308

I- Genel Olarak 308

II- İradî Taraf Katılımının Hukukî Niteliğine İlişkin Görüşler 308

1- İradî Taraf Katılımının Dava Değişikliği Niteliğinde Olduğu Görüşü 308

2- İradî Taraf Katılımının Yeni Bir Dava Açılması Niteliğinde Olduğu Görüşü 309

3- İradî Taraf Katılımının Kendine Özgü Bir Usûl Hukuku Kurumu Olduğu Görüşü 310

4- Görüşümüz 310

C- İRADÎ TARAF KATILIMININ KOŞUL VE SONUÇLARININ BELİRLENMESİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLER 311

I- Genel Olarak 311

II- İradî Taraf Katılımının Koşul ve Sonuçlarının Belirlenmesinde Uygulanacak Hükümlere İlişkin Görüşler 312

III- Görüşümüz 313

**§ 10- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMI**

A- GENEL OLARAK 316

B- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMINA İLİŞKİN TALEP VE TALEBİN KABULÜ İÇİN GEREKLİ RIZA 317

I- Yeni Davacının Katılım Talebi ve Talebin Şekli 317

II- Eski Davacının Rızası 319

III- Davalının Rızası 320

C- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMININ GERÇEKLEŞMESİ BAKIMINDAN KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR 321

I- Rıza Eksikliğinin Mahkeme Kararı İle İkame Edilip Edilemeyeceği Sorunu 321

II- Davacı Taraf İradî Taraf Katılımının Gerçekleşmiş Sayılabilmesi İçin Mahkemenin İzinin Gerekli Olup Olmadığı Sorunu 323

III- Davacı Taraf Katılımı Yapılmasına İlişkin Talep Üzerine Verilen Karara Karşı Kanun Yoluna Başvuru Olanının Bulunup Bulunmadığı Sorunu 325

D- DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMININ SONUÇLARI 327

I- Davacı Taraf İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 327

1- Eski Davacı Bakımından İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 327

2- Yeni Davacı Bakımından İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 328

II- Davacı Taraf İradî Taraf Katılımının Usûl Hukukuna İlişkin Sonuçları 329

1- Genel Olarak 329

2- Yargılama Giderlerinin Durumu 330

a- Genel Olarak 330

b- Harçlar 331

c- Masraflar 333

d- Vekâlet Ücreti 334

E- MEVCUT YARGILAMA SONUÇLARININ BAĞLAYICILIĞI SORUNU 334

F- KANUN YOLU AŞAMASINDA DAVACI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMI 336

I- İstinaf Kanun Yolunda İradî Taraf Katılımının Mümkün Olmaması 336

II- Temyiz Kanun Yolunda İradî Taraf Katılımının Mümkün Olmaması 338

### **§ 11- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMI**

A- GENEL OLARAK 339

B- İRADÎ DAVALI KATILIMINA İLİŞKİN TALEP VE  
TALEBİN KABULÜ İÇİN GEREKLİ RIZA 341

I- Davacının Yeni Davalının Katılımına İlişkin Talebi ve Talebin Şekli 341

II- Eski Davalının Rızası 343

III- Yeni Davalının Rızasının Gerekli Olmaması 345

C- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMININ GERÇEKLEŞMESİ BAKIMINDAN  
KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR 346

I- Rıza Eksikliğinin Mahkeme Kararı İle İkame Edilip  
Edilemeyeceği Sorunu 346

II- Davalı Taraf İradî Taraf Katılımının Gerçekleşmiş Sayılması İçin Mahkemenin İzninin Gerekli  
Olup Olmadığı Sorunu 348

III- Davalı Taraf İradî Taraf Katılımı Yapılmasına İlişkin Talep Üzerine Verilen Karara Karşı  
Kanun Yoluna Başvuru Olanığının Bulunup Bulunmadığı Sorunu 348

D- DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMININ SONUÇLARI 348

I- Davalı Taraf İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 348

1- Eski Davalı Bakımından İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 348

2- Yeni Davalı Bakımından İradî Taraf Katılımının Maddi Hukuka İlişkin Sonuçları 349

II- Davalı Taraf İradî Taraf Katılımının Usûl Hukukuna İlişkin Sonuçları 350

1- Genel Olarak 350

2- Yargılama Giderlerinin Durumu 351

a- Genel Olarak 351

b- Harçlar 352

c- Masraflar 352

d- Vekâlet Ücreti 353

E- MEVCUT YARGILAMA SONUÇLARININ BAĞLAYICILIĞI SORUNU 353

F- KANUN YOLU AŞAMASINDA DAVALI TARAFTA İRADÎ TARAF KATILIMI 354

I- İstinaf Kanun Yolunda İradî Taraf Katılımının Mümkün Olmaması 354

II- Temyiz Kanun Yolunda İradî Taraf Katılımının Mümkün Olmaması 355

SONUÇ 357

KAYNAKÇA 369